

ВЕСЕЛА ЛЮЦКАНОВА

РИСК

chitanka.info

Преди посрещах бат Саш след всяко негово пътуване с истинско удоволствие.

Сега посрещам бат Саш след всяко негово пътуване без толкова голямо удоволствие. Останал е навикът. А до мен стои Бистра. Като моя сянка. Или аз като нейна. Ако тя се е облякла в бяло, непременно аз съм в черно. Ако тя е сложила нещо тъмно, неизменно аз съм в нещо светло. Почти не разговаряме. Една до друга, ние пазим своите индивидуалности. И своите параметри. И чувствата си. Ревността ме разяжда бавно. Всяка минута закъснение се отразява пагубно и на двете ни. Не искам даделя бат Саш с нея. И тя не иска да го дели с мен. По този въпрос не се казва и дума, държим се любезно, усмихваме се една на друга, поглеждаме нервно часовниците си. Измъчват ни еднакви предчувствия. И за тях не казваме нито дума. Прием мълчаливо кафе, после аз прескачам до началника на движението и питам: закъснение ли, колко?

Той повдига неопределено рамене. Смущава се, смущението му засилва предчувствията. Връщам се бавно. И мама не е издържала. Виждам я между пътниците, тя се оглежда за нас. Забелязва Бистра. Тръгва към нея, аз сядам на една пейка и ги наблюдавам от прикритието си. Те бърбят уж безгрижно, но погледите им са насочени към стъклената врата, през която скоро трябва да премине бат Саш. В прекрасната си тъмносиня униформа на пилот от международните линии. Затварям очи. Бистра е дошла с колата, аз съм оставила велосипеда си близо до колата ѝ, мама е взела рейса. Когато бат Саш премине през стъклената врата, аз ще съм заела позиция точно до нея, всяка ще следи внимателно към коя от трите ни ще тръгне пръв. От мама не мога да ревнувам, той е любимецът ѝ, от мама ще ревнува Бистра, а аз ще ревнувам от Бистра. Защото от пет месеца тя е негова жена. Не мога да свикна още, че спи при нея, храни се при нея, с нея споделя всичко, а в къщи идва все по-рядко и само за малко. Преди го посрещах сама. И удоволствието ми беше истинско. Сега, ако успея да разменя няколко думи с него насаме, ще бъде цяло чудо. А имам проблеми. Десетината дни отсъствие на бат Саш са непоносими, едва издържам. И сега... това закъснение, изопнало ме цялата.

Превръщам се в слух, на летището се приземява самолет, моторите заглъхват бавно. Тичам до началника на движението, той ми кимва с глава, знае кого чакам, не трябва да губя време. А време има,

екипажът слиза последен. Правя няколко напрегнати кръга в просторната зала. Ти тук ли си, сепва ме гласът на мама, мислех, че този път... Какво този път, искам да попитам, но казвам: и този път, и следващия, и винаги... Тя се смее, сънувах странен сън, не издържах и аз...

Бат Саш отваря вратата, лицето му е изопнато и някак различно, вижда ни и то става такова, каквото си го знаем: усмихнато, пригответо за нас. Разперва ръце, да ни прегърне и трите. Мама пристъпва първа, прегръща го тя, над рамото ѝ той гледа към Бистра, Бистра изчаква търпеливо реда си. А аз? Забелязва ме, намига ми, както винаги. Свойски. Оптимистично. Целува мама по двете страни, а нас ни обхваща през рамената. Докога, смее се, не свикнахте ли, но му е приятно, че го чакаме. Винаги, казвам аз, Бистра ме стрелва с поглед зад широкия гръб на бат Саш. Докога, пита и нейният поглед и поставя върху гръба на бат Саш печата на своя собственост. Тая няма да я бъде. Ако той е твой мъж днес, утре може и да не бъде, а мой брат е бил и преди да се появиш ти, и ще бъде и ако теб те няма. Тя иска да го отдели от мен и мама, не успява. Мама и бат Саш тръгват, Бистра и аз заемаме втората редица, така ще бъде само още няколко крачки, докато стигнем до колата ѝ, там вече ще бъде само неин. Освен ако не поканят мама, за да я върнат в града. Но във всички случаи аз ще бъда с велосипеда си. Бат Саш и мама са спрели, той нещо ѝ говори, разпервайки ръце. Заслушвам се. И Бистра се е заслушала.

— За първи път ми се случва... някакво особено затъпяване... Бяха ми казали, но не можех да повярвам, че и на мен... Не усещах ръцете си. Гледах уредите и нищо не разбирах. И се уплаших... Сто двайсет и пет души зад гръба ми... Започнах да се изпотявам...

Групичката ни се затваря в кръг. Бат Саш, мама, Бистра и аз. Той не гледа в нито една от трите, затворил се е в себе си. По челото му лъсват капчици пот, ръцете му треперят. Не съм го виждала такъв. Стисвам зъби, в очите на Бистра има сълзи, мама стои замислена. И бат Саш продължава:

— Усетих пропадането, самолетът вибрираше, тялото ми гореше, ръцете ми се бяха разтворили и лежаха пред мен, все едно, че не бяха моите. Губех контрол, разбирате ли?

Той пак губи контрол. Съвземи се, искам да изкрещя, Бистра вече плаче, отвратително, ще ме удави в сълзите си, не поглеждам към

мама, гледам ръцете на бат Саш, вдигнал ги е нагоре, към слънцето, своите слаби човешки ръце, и ги разперва най-съсредоточено, неговите хубави, силни ръце с дълги овладени пръсти трептят между мене и слънцето. Не се издържа, мама ги хваща в своите и ги смъква към тялото му.

— Саше!

Колко пъти съм го молила да се откаже — шепне до мен Бистра и трие очи. — Поне сега трябва да го направи, поне сега... Да се съвземе...

Стрелвам я с поглед, млъкни най-сетне, загърбвам я, по-добре да не я виждам. Бат Саш е на цели двадесет и седем, а сега изведнъж се смалява, смалява се до мама, превръща се в малко, изплашено момче, зная, че тя ще го направи отново онзи дързък и смел мъж, с който се гордея. Само трябва да почакам, още съвсем малко, съвсем... И да го няма този хленч зад гърба ми, от който мога да се размекна и аз и от твърдо състояние неусетно да се превърна в течено.

Мама не е пуснала ръцете му, тя бавно ги вдига към пламналата си кожа, поставя ги върху страните си и ги придържа с пръсти.

— Същите са си — казва нежно. — Същите добри, сръчни ръце. Помниш ли, когато с тях разглоби първата си играчка? И я сглоби отново? Бях ти я донесла от Германия. А помниш ли, че с тях направи и първото си радио? Все още работи и го слушам, когато те няма. Подари ми го за един от рождените ми дни, а ти самият не беше на повече от дванайсет. А помниш ли първия самолет, който създаде сам? В къщи е, и чертежите ти пазя... Хване ли ме страх, погледна към него и се усмихна, човек не се страхува от нещата, които познава, той ги владее. И ставам спокойна за теб, зная, че ще се справиш, както винаги си се справял. И само чакам...

Бат Саш се усмихва.

— Чудесна жена си ти, мамо. Нито веднъж не си ме спряла. Неповторима си.

Мама пуска ръцете на бат Саш и чудо — той отново е силният и дързък мъж, с когото мога отново да се гордея. Тя потърсва с пръсти косите на Бистра, погалва ги леко. Хленчът замира бавно.

— Да се откаже ли? — пита я. — В никакъв случай, та това е все едно да се откаже от себе си. Заради миг на слабост... Не искай това, не отнемай силата му!

Не се обаждам, имам още само няколко мига. Стигаме до колата. Бат Саш поема ключовете от Бистра, отваря едната врата, после втората, после... третата. И ни поглежда с очакване. Не помръдвам.

— С велосипеда съм — соча до стълба, където съм го опрела и съм го заключила с веригата. — Ще карам зад вас...

— Качвай се! — не се съгласява той. — Ще го вържем отгоре.

Бистра се мръщи, но не казва нищо. Бистра е против, но не смее да го каже, ще го каже по-късно. Бат Саш приляква до мен, сръчно освобождава велосипеда от веригата, вдига го с една ръка и го мята върху багажника, металът издрънчава, той го привързва с въже към рамката.

В колата и тримата мълчим. На волана е бат Саш. Гледам в километража, стрелката трепти на сто и двайсет, Бистра не закъснява да се обади:

— Моля те, прилошава ми...

На нея все от нещо ѝ прилошава. Ей за това не мога да я понасям. Хубава е, млада е, умна е, но изпитва вечно нечовешки страх. Ту от едно, ту от друго, страховото ѝ състояние не я напуска никога. И все едно, че бат Саш си е вързал камък на шията, който го тегли надолу. А той е роден да лети, дори и на земята, но да лети. Бистра никога няма да разбере това, тя се нуждае от сигурност, в която да се вкопчи с всичките си сетива и пръсти. А как се лети с камък на шията? Има само един начин — да се пререже въжетото. И камъкът да си падне на земята, да се вкопае в нея. Неподвижен, тежък, объл и с добре оформено легло под него.

— Моля те, прилошава ми...

Бат Саш не я чува, до него седи мама, вятърът развява косите ѝ, дълги, гладки, кестеняви. Като моите. Мама все още прилича на момиче при нейните четиридесет и пет. Видят ли ни трите заедно, ни взимат за приятелки. От което Бистра потъмнява. И сега е потъмняла — градоносен облак, веждите ѝ са заключени над тъмните очи, тя е вдигнала длан към устните си.

— Мъж като бат Саш трябва да се заслужи.

— Какво искаш от мен? Какво искаш! — не издържа Бистра. И казва изведнъж: — Ти не можеш да ме понасяш.

Искам да отвърна, че не мога, не мога, не мога, заради размекването на тези, които я заобикалят, заради собственото ми

размекване до нея, но мама вече се е обърнала назад. И ме гледа сериозно.

— Мая!

— Да, мамо? Аз нищо не съм казала...

— Но щеше да кажеш, нали?

— Да — признавам чистосърдечно.

— Не дразни Бистра — това е заповед, не мога да не се подчиня, но останем ли само двете, ще ѝ кажа за камъка, който виси на шията на бат Саш, и още, че този камък... ако иска синът ѝ да бъде това, което е бил винаги, трябва... — Биси — продължава мама, — знаеш, че със Сашо на волана нищо не може да ни се случи, нали?

— Да, мамо — преглъща страха си Бистра.

Лъжкиня, си мисля аз, слезе ли от колата, ще потърся на седалката мокро петно, поне от изпотяването ѝ. Около слепите очи е пребеляла. И виждам как ръцете ѝ здраво се сплитат една в друга с посиняващи под лака нокти. Не зная от какво ще умре един ден, но си представям — от страх. Един ден крехкото ѝ сърчице ще се пръсне като сърчице на птиче от страх за собствения ѝ малък живот. От страх за собствения ѝ малък живот тя може да подведе всекиго. Да го предаде. Да заплати с другия за себе си. Да се откупва винаги. И мен ме е страх, страх ме е за бат Саш, може да го превърне в малко изплашено момче и да заплати с него за някоя своя прищявка. Защо не се намесва мама? Защо не помогне на бат Саш да пререже въжетото, докато не е късно?

Поглеждам отново към Бистра, въжетото е хубаво, гъвкаво, мисля си, здраво, изплетено от най-тънки стоманени жички под фината кожа, без проблеми. Освен страха. А малко ли е? Бистра не работи нищо, не учи нищо. Завършила е преди три години английската гимназия, чете си по цял ден някакви книжки и чака, изтегната на дивана в обширния апартамент, построен за нея от баща ѝ. Баща ѝ купи и колата малко преди сватбата. И поръча на бат Саш, на няколко пъти му заръчва: грижи се за детето, то е още крехко, неуверено, безпомощно, всяко усилие го изтощава.

Бистра безпомощна? Ще умра от смях. Тя умее да постига всичко от всекиго. И от брат ми също. Само в едно още не е успяла — да го смъкне на земята. До себе си. Окончателно. В експлоатацията. Или в някоя от техническите служби. Или просто да го превърне от

пилот в чиновник по движението на самолетите. Но не се е отказала да го направи. Мигът на слабост, който е преживял бат Саш горе, този миг на слабост ѝ е вдъхнал надежда, че не всичко е загубено. Една малка пукнатина, ерозията е велико нещо. Ерозията, от нея ме хваща страх. Незабелязана, бавна, съюзница с времето. И от още нещо ме е страх, гъвкавото стегнато тяло на Бистра да престане да е толкова гъвкаво, да се налее изведнъж, загубило всички други шансове, и камъните да станат два, нали често бат Саш казва: искам да имам син, и поглежда към нея, а тя се усмихва. Ще го имаш. Само че Бистра се страхува и от това, нали съм я виждала как гълта противозачатъчни хапчета и все разпитва мама много ли боли едно раждане, а мама отвръща, забравя се, иначе как жените биха повтаряли... Бистра се умълчава след такива разговори, свива се в своята черупчица, в която няма да допусне болката. И сега се е свила след онова набързо подхвърлено да мълчи.

— Някога много обичаше Джек Лондон — мама говори на бат Саш.

— И сега го обичам — обажда се той, обръща се към нея и ѝ се усмихва. Десният му клепач леко трепти. Десният му клепач...

— Довечера ще ти ги изпратя по Мая, всичките му томове, купила съм ги отдавна, но с тия твои пътувания...

До мен се разнася въздишка, Бистра се солидаризира с мама. По въпроса за пътуванията. И се разграничава от мама. По въпроса за Джек Лондон. Тя би го запратила на тавана, отдавна е разбрала, че бат Саш иска да прилича на героите му. По сила. По издръжливост. По непреклонност... И освен това е усетила, че жените, които обичат героите на Джек Лондон, са твърде различни от самата нея. И това я тревожи, тревожи я все повече, все повече.

— Страх ме е за него — шепне Бистра.

Мама се извива към нея и намира най-хубавата си усмивка. Нещо ме свива под лъжичката, нима мама не разбира що за заплаха е Бистра за бат Саш? А и за нас...

— Не бива да се страхуваш за него — казва тя.

И след като слиза от колата, пристигнали сме пред нашия блок толкова бързо, вперва поглед в Бистра и добавя:

— Жената никога не бива да се страхува от нищо.

— Защо? — учудва се Бистра, тя умее да се учудва, широко отваря навлажнените си очи и забравя да се разплаче, сълзите тежат в клепките ѝ кръгли, прозрачни.

— Защото... — мама се обръща само към нея.

Преценява, че ще чуя и аз, но продължава: — Защото ръцете на жената са тези, които отглеждат живота. И го пазят. А това не става със страх.

По въпроса за ръцете на жената сме спорили доста. Ръцете на човека са тия, които създават, не на жената, не на мъжа, ръцете на човека. Гледам как мама прегръща Бистра през слабичките рамене и повече нищо не си казват. Разделят се като майка и дъщеря, а дъщерята всъщност съм аз. Бистра ми подава ръка неохотно, съвсем официално, правя се, че не я виждам, вече съм тръгнала по стълбите след едно небрежно чао, метнато зад гърба ми.

В къщи Жорко е сам. Все още е ваканция и той може до насита да потъва в любимите си занимания — четенето на научнофантастични книги и слушане на джаз. До прозореца е закачил календара и виждам как всеки отминал ден е зачеркнат с тъмен флумастер, Жорко брои дните до началото на учебната година, стреми се да не загуби нито един, колкото по-малко остават, толкова по-плътно ги насища с джаз и четене. Дори за обяд или вечеря трябва да го викам с часове. И да го чакаме дълго, ако искаме да се радваме на безценното му присъствие на масата. Ох, и аз трябва да стана като него, не да се пиляя. Текат последните ми свободни дни. След като се разбра, че не съм приета, трябва, да, трябва да тръгна на работа, да навъртя някъде тия осем задължителни месеци и да продължа битката догодина. Без никакви изгледи за успех.

— Защо без никакви? — пита мама, на глас ли съм проговорила нещо? — Ти си талантива. Тази година ще продължиш с курсовете и уроците.

— Да, съгласявам се, — а Художествената гимназия в София ще избълва още стотина гения, плюс тези от Казанлък, плюс...

— Стига! — сърди се мама. — По-добре ми помогни да приготвя вечерята.

— Защо не? — казвам уж добродушно, не съвсем. — За да може оня непрокопсаник да си слуша джаза и чете своите врели-некипели.

Мама се изплашва, обръща се към мен и ме разглежда бавно. Горя под погледа ѝ, стягам се, изопвам се цялата.

— Мая, какво става с теб, откъде тази злоба? Не те приеха и изведнъж... Забелязах те днес и с Бистра. А тя чака дете. Не можеш ли да бъдеш по-внимателна?

— Дете ли? — Разсмивам се. Дълго се смее и от този продължителен смях ме боли. — А ти вярваш ли ѝ? Аз — не. Затова ли изглеждаше днес толкова изплашена? Че тя ще умре от страх, горкичката, такава грешка не може да направи, още не.

— Мая!

Наистина злобата ме е овладяла. И ме държи. От дълго време. И как няма? От моите съученици в гимназията влязоха най-бездарните. Ние, които бяхме уж най-хвалените, останахме извън железните врати на академията. А точно на нас ни бяха казали, разглеждайки курсовите ни работи година след година, ще влезете, никой от вас не се нуждае от протекции. И повярвали, ние просто се явявахме на изпит след изпит. За да стигнем до резултата — едно голямо „не“. И да онемеем пред него. Защото другите, да, другите... Какво другите, не се предаде тогава мама, ще отпаднат един след друг, ще видиш. А и не е зле да опознаеш и живота. Една година в производството, та ти си само на деветнайсет...

— Защо непременно в производството? — я бях попитала.

А тя само ме бе погледнала.

— Чиновничка ли искаш да ставаш? Или продавачка в магазин? Несъвместимо е с творческата ти същност.

И аз бях замълчала.

— На нейните години имах вече двегодишен син.

Мама говори за Бистра, а аз бях успяла да я забравя. Но злобата отново ме задушаваша.

— Хм... ще видим кой е правият. Познавам я по-добре от теб. А ти мисли малко повече за сина си, мила майчице, ще го превърне в баба.

Мама се извъръща цялата към мен, лицето ѝ пламти от гняв, но преглъща шумно и гневът прелива в пръстите ѝ, които режат бързо главите с лук. От очите ѝ потичат сълзи, плаче ли, и ако плаче, за кого — за бат Саш, за Бистра или за мен?

— Този лук люти ужасно — казва мама и взема кърпа, за да изтрие очите си. — След вечеря ще занесеш ли томове на Джек Лондон?

— Значи... — усмихвам се — и ти се страхуваш?

Тя ме хваща за раменете и ме гледа дълго, под този неин поглед мога да побягна или да скрия лице в длани. Не правя нито едното, нито другото, просто издържам.

— Страхувам се — признава. — За всеки от вас се страхувам. И гледам да имам време за всеки от вас. А и в работата си имам проблеми, и хора, за които се страхувам и там. Например новата...

За новата знам.

— Нищо не знаеш — захваща се отново мама с лука: — Нищо не знаеш, а си въобразяваш...

— Гладен съм като вълк — нахлува Жорко при нас и отхлупва все още празната тенджера. — Пристигна ли бат Саш от Космоса?

— Пристигна... от Луната. Ще му ходим на гости, ще дойдеш ли?

Жорко вдига рамене. Искане ли питане казва жестът му на възрастен. Зная за какво мечтае и той, да лети, да лети на по-далече и на по-високо, в междузвезден кораб, и да открива нови светове. Той тренира системно тялото си, тренира въображението си, тренира волята си. И има само една човешка слабост, една-единствена — джаза. Великолепният джаз, под синкопите на който аз рисувам като шизофреничка. Това е, защото не се напругаш да го разбереш, ми се смее той, светът не е само багри, скъпа. И той има едно езиче, да го хванеш, пък да не му позволиш да го покаже пред зъбките си. Братче!

След вечеря отиваме в бат Саш. Той поема Джек Лондон от ръцете на Жорко. Бистра лежи на дивана, завита отвсякъде в одеяло като в пашкул. Подава ни пръстите си с благоволенieto на царкиня към бедните поданици, правя се отново, че не ги виждам. Тя се нацупва, очите ѝ плувват в сълзи и умолително ги извива към бат Саш, стегни я твоята невъзпитана сестричка, дай ѝ заслуженото. Но той е зает с подаръците ни. Получавам великолепни джинси, целувам го и пред тримата ги пробвам, те се опват върху бедрата ми. Стройничкото ми Майче, хубавото ми Майче, пляска с ръце и бат Саш, радва се много, когато изглеждам добре, омръзнало му е да ме гледа оплескана с бои. За разлика от Бистра. Жорко чака търпеливо. Бат Саш му връчва

най-напред плочата. Световни джазови изпълнители, ахва той и се хвърля на врата му. Бат Саш се смее.

— Не бързай, има още.

Изчезва за миг от хола и се връща с огромен пакет. Познайте какво е, не бърза да го отвори. Винаги е така. Играта е част от ритуала по връчването на подаръците. Ние замислени обикаляме около него. За миг мярвам лицето на Бистра, то е отчаяно, а съм убедена, че е получила най-много и въпреки това... завижда. За радостта ни, тя не умее и да се радва като хората. Всичко ѝ е малко, все е недостатъчно... Виж, завистта ѝ има огромни размери, ще я удави.

— Не издържам — признава Жорко и протяга нетърпеливо ръка към хартията, обелва я, както се бели банан, на ивици се открива кожен калъф, той протяга пръсти към закопчалката му и изведнъж блясва сребрист музикален инструмент.

Отдръпва се.

— Саксофон! — крещи и прави салтомортале във въздуха.

Поглеждам объркана към бат Саш.

— Та той е толкова музикален — като че ли се оправдава, — а и в нашето семейство стига един пилот, трябва да мислим ѝ за мама.

— Глупости! — не се съгласявам аз.

— Глупости! — повтаря и Жорко. — В Космоса ще пристигна с джаз, това не ти е Монтевидео. Обичам те, братче!

И отново се мята на врата му, и отново го целува, а бат Саш се чуди къде да се скрие от изумения, тъжен, властен, дърпац го към себе си поглед на Бистра.

Все пак успявам да го измъкна за малко в кухнята, Жорко ще бъде изцяло в плен на принцесата. Казвам на бат Саш, че не съм приета. Той остава с отворена уста.

— Не е възможно!

— Факт е — казвам, — а щом е факт, значи е възможно.

— И сега?

— Осем месеца в производството. Ориентирала съм се. В декораторното на „Изида“.

— И всеки ден ще пътуваш? Не успя ли някъде по-наблизо?

— За близото бяха нужни протекции. А аз съм решила да минавам без тях. Щом веднъж минах. При бляскав резултат.

Бат Саш прескача тревогата си и се усмихва. Попитала съм го, вярно ли е, че Бистра чака дете.

— Да. Защо?

— Страхувам се за теб, братче. Мамят те...

Той потъмнява, отдръпва се, сам се страхува от същото, твърде е открит, за да не го видя на лицето му, но няма да си признае, познавам го.

— Защо подари на Жорко саксофона? — питам, докато се чуди какво да ми отвърне.

— Казах ясно, един пилот в нашето семейство стига.

— Мама се страхува и за теб, и за него, но няма да го спре. И ти преди време не би го спрял. Променил си се, променяш се...

— Ще ставам баща.

— Това трябва да те прави по-смел, по-силен, по-отговорен, а не обратното.

Бат Саш ме гледа, чертите му се изострят.

— Много си умна за своите деветнайсет.

— Раснах сред умни — казвам бързо, — които все пак грешаха. А аз се поучавах от грешките им. — И набрала веднъж инерция, продължавам: — Не искам Бистра да те прави слаб. Новият човек до теб налага два изхода: или да го издигнеш до себе си, или да се смъкнеш до него. Нима ти вече си избрал?

Бат Саш мълчи. После се опомня, кафето е започнало да бълбука, а и двамата сме го забравили, белият емайл на печката се покрива с гъста пяна. Й двамата гледаме в нея, като замаяни сме, но не помръдваме. Той отмества кафеничето и като че ли отмества и мен от себе си.

— Разказах ви какво ми се случи днес. Взел съм си десет дни отпуска. Бистра трябва да роди здраво дете.

— Ако отстъпиш сега — произнасям бавно, както съдия произнася присъда, и гласът ми звучи почти тържествено, — ще трябва да отстъпваш винаги. Помниш ли, когато мама припадна на улицата от преумора. И разби лицето, зъбите си. А на другия ден тръгна отново сама по улиците. Ако не беше го направила, ако тогава веднага не бе преодоляла своя страх, така каза лекарят, трябваше и днес да я придружаваме при всяка нейна крачка. При това е жена... А ти... Ти си бил винаги силен, не забравяй! Длъжен си да бъдеш!

— Пикла! — крясва изведнъж бат Саш. — Откога започна да даваш акъл на по-големите? Засрами се!

— Крещиш, защото не си прав — казвам, разливам кафето в три чашки, ръцете ми треперят от сдържаната с мъка ярост, поставям чашките в табличка и усещам зад гърба си и стихващата ярост на бат Саш. Някой трябваше да го разтърси — какво, че съм по-малка от него с осем години.

В хола принцесата Бистра протяга уморено ръка за чашката си. Мога да бъда вече снизходителна, подавам ѝ я с усмивка, тя с усмивка ми благодари. Ах, какво прикритие е усмивката! За Жорко има чаша с нектар. Той е приседнал на мокета и не вижда нищо друго, освен блясъка на сребристия си инструмент.

— Защо се бави Сашо? — пита Бистра. — Липсва ми.

— Не се тревожи непрекъснато — избухвам внезапно, — десет дни ще бъде забоден за полата ти. А може би и цял живот, както си го подкарала. Но и това крие риск, уважаема принцесо, един ден ще те намрази, обещавам ти!

Тя посинява.

Как умее да сменя цвета на лицето си! Възхищавам ѝ се. Отпусната назад, тя улавя уморено слепоочията си, разлепва устни, готови за вик. Но вик няма, защото усилието ѝ я изчерпало. Така я заварва бат Саш и поглежда към мен, за да разбере с какво съм я докарала дотам. С думи? Ако ги е имало, те са се стопили. С жест някакъв? Ако е имало такъв, и него вече го няма. Поглежда въпросително към Жорко, кръстосал крака по турски, а върху тях лежи саксофонът му, нищо не е чул, нищо не е видял, нищо, нищичко. Отнесен нанякъде...

Изправям се, дръпвам грубо Жорко от мокета и му казвам:

— Трябва да си вървим.

Но преди да го измъкна и преди да хлопна вратата зад гърба си, се обръщам към бат Саш.

— Повтарям, новият човек, който допусках до себе си, крие риск, или ще се смъкнеш до него, или ще го издигнеш до себе си. Избирай, все още не е късно!

— Пикла!

Измъквам се, стиснала ръката на Жорко.

В къщи гласът на бат Саш ме е изпреварил по телефона, мама ме посреща с лице, което обещава буря. От най-силните, те отнасят покриви, хора, сеят и разрушения, и дори... Стягам се, разговорът ми с нея няма да бъде лек. Познавам и мама.

— Виждам, предупредили са те — започвам първа.

Мама преглъща.

— Ако винаги се държиш по този начин — овладява мама гнева си, за да бъде убедителна, — ще загубваш всичките си приятели и всичките си близки. Защо мислиш, че ти казваш истините за живота, че ти ги познаваш по-добре от другите? Кое ти дава правото да съдиш, преди да разбереш? И да бъдеш жестока?

Оглеждам се, печеля време, отбивам удара с нападение.

— Къде е скъпоценният родител? — и чак тогава се връщам към въпросите ѝ. И давам своя отговор: — Ти, твоят живот, моят малък опит, придобит от твоя живот. Не искам бат Саш да постъпва като тебе...

Мама се втрещява, без да ме разбира. Нападната откъм гърба, откъм собственото ѝ минало. Очаквала е всичко друго, само не това, да говоря за Бистра, за бат Саш, за Жорко, за себе си, само не за нея. Прекаляваш, иска да изкрещи. Не крещи. И все пак посреща думите ми.

— Как съм постъпвала аз?

— Да ти припомня ли? Ти самата имаш много добра памет. И не отричай, моля те. Не искам да те обиждам, възхищавам ти се и все пак... Веднъж имай смелост да не си затваряш очите. И не ме наричай пикла, ако нещо не ти хареса, с това само ще си признаеш, че аз съм правата.

Мама сяда в един от фотьойлите и се приготвя да ме слуша, тя също разбира, че разговорът няма да бъде лек. Изважда пакетчето с цигари, напоследък много пуши и се оправдава с тревогите си за нас. А е истина, че ги има, и с нас, и в проектантската, където работи.

— Говори, готова съм да се защитавам...

— Не зная ще успееш ли.

— На твоите години като че ли всички сме били като тебе. Жестоки и неразбиращи. Говори, ще се опитам да ти обясня...

Прави и опит да се усмихне. Не успява.

— Ти беше на трийсет и две, когато защити кандидатската си дисертация и работеше като главен асистент в института. Помня, че ти предсказваха блестящо бъдеще, а бях само на шест. После ти се прехвърли в проектантската, но преди да го направиш, имаше в къщи сълзи, безконечни разговори с татко и твоята колежка Радина, обвинения и, струва ми се, се споменаваха твърде често някакво чуждо женско име. Баща ми работеше като инженер в производството, ти твърде много бе минала пред него. И той не можеше да ти го прости. Сега разбирам, изнудвал те е чисто по мъжки, или по-близичко до него, или с онази чертожничка, пред която се е чувствувал голям и силен. И я е превъзхождал. А теб не те превъзхождаше, нали? Ти можеше сега да си професор с куп титли. Трябваше да избираш. Без татко, но с блестящо бъдеще на научен работник, или с него, но на по-скромничка длъжност, която да не е над неговата. И ти постъпи като жена, просто като жена, защо не се поучи от твоята Радина? Отказа се от всичко, прехвърли се в проектантската, но и там те отличиха бързо, за нула време стана завеждащ група, после — началник-отдел, и не след дълго ти предложиха мястото на заместник-директор. Тогава вече бях на шестнайсет. Помня го като днес, помня колебанието ти като днес, отново се появи някакво женско име, което спираше до средата, щом влезех при вас. Историята се повтаряше, същата или почти същата, все едно, друго женско име, но поводът бе същият... Ти трябваше да приемеш, помня, как звъняха телефоните, как те викаха и настояваха, а как ти се изплъзваше и печелеше време. И когато прие, и когато се готвеше вече да поемеш, бе казана тази ужасяваща думичка развод от скъпоценния родител, който бе само началник на отдел. Подслушвах по вратите, подслушвах разговорите ти с Радина, с татко, с колегите ти, нима не се досещахте двамата, че мога да знам? Той не помисли тогава за нас, не го забравям нито за миг, само ти трябваше да мислиш... Бях с теб, но нямаше как да ти го кажа, не исках да те унижавам, като ти призная, че знам. И не можех да те съветвам, че трябва да приемеш, че не бива да се обричаш да тъпчеш на едно място заради... когото и да било. Дори заради нас. Бат Саш вече пътуваше, ти не спеше по цели нощи и заради него, чувах те как ставаш и пристъпваш тихо из апартамента, завиваше ме и мен, и Жорко... Плачеше... Защо плачеш и сега, не съм те виждала отдавна да плачеш? — сядам на облегалката на фотьойла и я прегръщам през раменете, от

сълзите ѝ ме боли. Но продължавам: — Не плачи, никога не бих го казала, ако сега историята не се повтаря с бат Саш, разбираш ли? Ти се отказа от мястото, но докога ще отказваш, се питам? Докога? Защо повтори същата грешка? Ние бяхме големи, щяхме да ти помагаме, щяхме да бъдем до теб... Зная колко държиш на работата си, не съм виждала друга, която така добре да се оправя и в къщи, и с децата си, и с проектите си... Дори твоята Радина. Като пътувам из България, винаги соча на съучениците си, това е по проект на мама, това също, и това... Гордея се с теб, мамо, но отсега мога да ти кажа: никога не бих постъпвала като теб, колкото и да обичам някого.

— Ти още не си обичала...

— Ти се отказа тогава, но не се ли питаш сега, превъзходството съществува и баща ми няма да ти го прости, и не ти го прощава, както Бистра не би простила на бат Саш, а той е мъж, той не трябва да се отказва от собствената си същност, не искам, не искам да го виждам и него слаб заради любовта му, не искам, не искам...

И изведнъж се разреждавам и аз. Цялото напрежение от кандидатствуването, от върналите се спомени, от моето неприемане, толкова чудовищно несправедливо, от реакцията на бат Саш, толкова опасна със своята безпомощност и страхове, излиза на повърхността и се излива в сълзи. И как ли би продължило, ако в същия миг целият апартамент не се изпълва с непонятни звуци, фалшиви и нестройни, ние с мама вдигаме глави, заслушваме се и избухваме във взрив от смях, който затихва бавно. Жорко е надул саксофона, налучква някаква мелодия, търси верния тон.

— И за Жорко трябва да помислиш, наумил си е да го прави музикант. За да си седи тихо и кротко на земята, в някое оркестърче, в някое заведение или дори в концертна зала, но на земята, да отреже порива му да лети...

— И с музиката може да се лети — казва тихо мама и тъкмо да изкрещя от мъка, тя добавя: — Жорко ще си реши сам, той е още само на десет, ще избере сам, знаеш, че не съм се бъркала във вашите планове, а само съм ви помагала...

— Да, мамо... — прегръщам я още по-силно и се смъквам в коленете ѝ, а тя се усмихва. Изтривам с пръсти сълзите ѝ, тя е забравила да се защитава, но ме отмества от себе си, тръгва към телефона и набира познатите шест цифри.

Излизам тихичко от хола.

В нашата стая Жорко надува като луд саксофона. А аз съм му купила една нова книга, от неговите, любимите, за Космоса. Измъквам я от чантата си, той следи внимателно всяко мое движение с поглед, вижда я в ръцете ми, корицата го привлича, отпуска саксофона и се хвърля към мен.

— Дай ми я!

Тишината в нашия малък апартамент е възстановена. Но не и спокойствието. Приближава завръщането на таткото. Изпълнена с желание да променям света, аз го чакам с нетърпение. Мама все още говори по телефона с бат Саш. Навярно той ѝ обещава да прескочи до нас през утрешния ден. Затваря, колебае се за миг и набира отново. На кого ли звъни сега? Не трябва да подслушвам, не е честно, зная го, просто се задържам в коридора, докато чуя името на новата, бе ми казала вече, че има проблеми с нея. Но те не са интересни за мен, стигат ми нашите.

Прибирам се отново в стаята ни, отварям книга, очите ми не следят страниците. Загледана в Жорко, аз си мисля как се е увлякъл в пътешествия по планетите, как обръща с нетърпение страница след страница и как самият той, десетгодишен, броди в неизвестността — покорител, завоевател, неспиращ пред нищо. Смел. Дързък. Безстрашен. Нужен ми е нов кумир. За Жорко има време, докато ме разочарова. Не мога да си представя, че един ден до него ще се залепи някоя фуста и ще го размекне или ще му поиска да се откаже от онова, за което е мечтал цял живот. За Жорко не е възможно. Но нали и за бат Саш...

— Искаш ли да ти потърся учител по сакс? — питам го.

Той не ме чува. Дори да се подпалим, той нищо не ще разбере и ще трябва да го измъквам на гърба си, а очите му нито за миг няма да се отлепят от книгата. Такъв е. За него и една Бистра не е страшна. Колкото да е безпомощна. Но познава ли човек предварително опасността, която го очаква? Тя има толкова много лица и толкова трудно може да се предскаже... Времето тече, часовникът сочи единадесет и десет, а баща ми още го няма. Мама е пуснала телевизора в хола, изглежда спокойна. Наистина ли е спокойна след всичките ми приказки? И защо трябваше да я натоварвам с тях? Не може цял живот да тича подире ни и да ни оправя. Големи сме. Зрели сме!

Самостоятелни. Завъртвам се около нея, погалвам дългите ѝ прави коси, в които още няма бял косъм, и ѝ казвам, че прилича на момиче, тя се усмихва невярващо.

— Старостта не се отразява най-напред на лицето — смее се, — тя идва, когато човек загубва илюзиите си. Всичките...

— Ти загубила ли си своите?

— Аз съм изключение — продължава да се смее. — Вярвам, че ще се справя със Савов за новата, вярвам, че баща ти е наистина на съвещание, вярвам, че бат ти Саш ще лети след три дни, че ти догодина ще влезеш в академията, защото си талантилива...

— Мамо, моля те...

— Добре, добре, момичето ми, трябва да помислим за твоята работа.

— Няма нужда, аз съм голяма.

И ѝ разказвам, че съм си подала документите, че са ги приели, и от първи постъпвам. Това, че съм ги подала и че са ги приели, е истина. Че постъпвам от първи, го реших сега. Мама е изненадана, навярно не е очарована, но не казва нищо, само ме потупва по рамото.

— Хубаво е, че си самостоятелна — признава и тя.

Нищо не споменава, че е толкова далеч, че бих могла да поработя в нейния проектантски институт като чертожничка или при баща ми, или при вуйчо ми в рекламата, или че с моя добър английски бих могла да си намеря и нещо по-леко. Благодарна съм ѝ, че не казва нищо. А зная, че се безпокои за мен, че ме мисли и мен за разглезено момиченце, не колкото Бистра, но почти, на което непрекъснато трябва да се помага и над което непрекъснато трябва да се бди. Може би точно за да се разгранича от Бистра и да дам урок по издръжливост на бат Саш, аз си подадох документите чак в „Изида“, макар че съм на ясно — ръката ми там ще привикне към шаблона, детска игра е за мен да рисувам цветенца, линийки и птици върху таблички, канички, чаши, супници и още какво ли не. Но там ме посрещнаха добре и не ми поискаха нищо повече, освен дипломата от художествената гимназия, която започваше с шестица и завършваше с шестица. А другаде...

Баща ми се завръща. Чувам познатото иззвъняване на ключовете му, стъпките, които се отправят към банята, за да нагласи лицето си за нас, да изтрие щастливото му изражение и влезе в хола уморен, отегчен, натежал от досадата на дългия работен ден. И поредното

съвещание. Изпреварвам го. Хващам го неподготвен. Страната му ухае на женски парфюм, слагам устните си точно там и поемам с ноздри миризмата. Фиджи? Нина Ричи? Или... Той се смущава, бърза да се измъкне под устните ми, запалва цигара в коридора, скрива се в дима. Лицето му бавно добива уморения отегчен израз, превръщането става пред очите ми. Не му е нужно много време за това.

— Няма да те издам — казвам заговорнически. — Но ще бъде за последен път. — Погледът ми навярно е остър, защото оттеглилият се отец изрича бързо думите на мама, не точно същите, но със същия смисъл. Звънват като плесница.

— Прекалено си взискателна. Такива като теб не ги обичат много.

— И мама е взискателна — минавам в нападение. — Това ли е най-голямата ѝ вина?

Виждам ръката му, която започва да трепери, пепелта от цигарата пада върху велтъра, гледам вече в купчинката пепел, той също гледа в купчинката пепел.

— Пред нея — казва бавно, като мери този път внимателно думите си — всеки човек се чувствава като грешник. Дори когато е в правото си. Съвършенството задължава.

— Така ли? — замислям се. — Мама не е съвършена. Не мислиш ли, че се страхува прекалено много? За теб, за мен, за бат Саш, за Жорко? Съвършенството изключва страха...

— Нейният страх е за другите, не за самата нея. А това е също съставка на съвършените.

— Не — казвам аз и го придърпвам в кухнята, преди мама да ни е усетила. — Не! — Звукът на телевизора е много силен и заглушава вика ми. — Ела!

Вмъкваме се сами и аз затварям плътно вратата, като я затискам с гръб. Баща ми се ослушва, отново са се разнесли звуците, нестройни и фалшиви, от Жорковия саксофон, той не знае за него ѝ ме поглежда недоумяващо.

— Бат Саш му го донесе. И ще бъде така, докато му омръзне. Знаеш ли, че ще ставаш дядо?

Ударът е внезапен, баща ми още се мисли за много млад. Въпреки побелелите слепоочия. Въпреки четиридесетте и осем години. Въпреки безбройните му авантюри и навярно безбройните

разочарования, свързани с тях. Въпреки все по-увеличаващата му се отговорност. Момичетата, с които случайно съм го виждала тук и там по заведенията, са почти на моите години, той и към Бистра е някак по мъжки внимателен, не като към снаха. А и тя някак прекалено му се докарва. Нарича го по име, никога татко, усетила е слабостта му. И как няма, те си приличат. Баща ми придърпва стол и нещо преценява наум. Продължавам:

— А знаеш ли, че бат Саш е почти склонен да се откаже да лети?

Току-що отпуснал се на стола, баща ми скача от него. Той също като нас се гордее с бат Саш. В него вижда себе си, не такъв, какъвто е, а навярно такъв, какъвто е искал да бъде. И не е могъл да стане. Силен. Смел. Неотстъпващ пред нищо.

— Не може да бъде! Майка ти знае ли?

— Казах й. Чух, че бат Саш ще дойде утре... Сам. А мама е твърде уморена, трябва да й помогнеш. Поговори с него и ти!

Татко се усмихва.

— Ти пак си подслушвала — заканва ми се с пръст. — Признай си, винаги си подслушвала. И знаеш повече, отколкото трябва да знае момиче на твоите години. Но това е опасно!

— Да — признавам без колебание. — Винаги съм се усещала на острието на ножа. Нужна ми е била сигурност, а не я е имало, нужно ми е било да вярвам, не само на мама, а и на теб, и на бат Саш, разбираш ли? А навярно и на Жорко е необходимо същото...

— Да... — провлачва замислено баща ми. Бих поговорил, само че...

Зная продължението, и бат Саш като мене мисли, че баща ни е твърде слаб, не устоява на изкушенията, и единствено пред мама изглежда твърд. Защото той познава нейната слабост към него, да му прощава за всичко, да го извинява за всичко, за всичко да намира оправдания. И да знае, че с нея може да постъпва както си иска. Единственият човек, който може да си позволи да постъпва с мама както си иска. Казвам му го.

— Искаш ли Бистра да постъпва с бат Саш така, както ти си постъпвал с мама?

— Как съм постъпвал с майка ти? — избухва той. — Прекалено много си позволяваш!

— Днес ти си третият, който казва, че прекалено много си позволявам.

— Би трябвало да се замислиш...

— И трите пъти си позволих да кажа истината. Поне за себе си можеш ли да отречеш, че не е така?

Татко мълчи, не казва нито да, нито не. Това също е признание, не ми е нужно повече. Замисля се, сега, когато въпросът опира в бат Саш, той трябва да се замисли. И да се опита да промени нещата. Както и да промени себе си. Но променя ли се човек на четиридесет и осем? Може би, защото казва:

— Би могла да постъпиш при нас, говорил съм...

— Не. Вече съм си намерила работа. И тръгвам след два дни. От първи.

Преди не би ме попитал къде. И би въздъхнал с облекчение, а сега...

— Къде?

Казвам и на него, и той не изглежда очарован, но не ми противоречи, в крайна сметка наистина не съм малка. И съм наясно с много неща. Татко се надига от мястото си и предлага да отидем при мама. Поглежда часовника си, телевизията навярно е свършила. Още от антрето чуваме, че мама говори по телефона. По това време? С кого?

— Мини утре преди работа, ще потърсим заедно грешката...

Аха, с новата! Не й ли стига бат Саш?

Татко целува мама по страната, тя изглежда разсеяна и разтревожена. Не го пита къде е бил, защо се прибира толкова късно, потънала е в себе си. И е безкрайно далече от нас, а уж е в хола. Измъква отнякъде папка и я разтваря, косата ѝ пада над листите, движенията ѝ са неспокойни, елката като че ли не ѝ се подчинява, цифрите светват и гаснат в пръстите ѝ, мама разтрива челото си, подпира глава с ръка, въздиша, заглежда се за миг в мен, не ме вижда, мълчи, пак се навежда над папката. Започва от началото, съвсем от началото, грешка все пак има, осъзнава, че не може да я намери. Татко слага длан на косите ѝ, бавно, почти нежно и затъжено, допирът на пръстите му стряска мама и тя го поглежда отдолу нагоре, усмихва му се. В погледа ѝ има само любов, нищо друго, нито упрек, нито съмнение, само любов. Грешниците повече ли се обичат, питам се?

Със същия поглед бат Саш бе погледнал към Бистра на аерогарата, отчитам без цифри.

— Да си лягаме — казва татко. И утре е ден...

— Аз... още съвсем малко — оправдава се мама.

— Утрото е по-мъдро от вечерта — обобщавам. — И после... ти й обеща на новата заедно да търсите грешката.

— Защо не следваш право? — засмива се мама и затваря папката. — От тебе би излязъл чудесен адвокат.

Но вече е тръгнала пред татко към спалнята. Гледам ги в гръб, чудесна двойка са. Всички така казват, чудесна двойка, просъществувала съвместно повече от четвърт век. Цяла вечност. Аз не бих могла с един и същ човек цяла вечност, та дори да е бог. На татко ли приличам? На татко? Не искам.

Жорко е заспал, прегърнал саксофона. Измъквам го внимателно от ръцете му, може да го повреди в съня. Той не ме усеща, спи дълбоко и се усмихва. Какво ли сънува? Щастливец! Аз дълго не мога да заспя. А трябва да стана рано, не искам да пропусна новата. Мятам се, продължавам наум диалозите си с бат Саш, с мама, с татко, толкова много успех да им кажа. И толкова малко...

Звънецът на вратата! Тя е. Заслушвам се. Скачам първа, мятам халата върху нощницата, отварям. Новата не е на повече от двадесет и пет. Хубава е, но сега всички са хубави. Източена в джинсите, в синя риза, със сини сенки край очите. От недоспиване? Или от набързо поставения грим? Нямам време за преценки, мама се е появила и я повежда към хола. Влизам след тях, новата ме поглежда с недоумение, но се правя, че не забелязвам. Утихвам в ъгъла, забравят ме. Татко им поднася кафе, почти не поглежда към непознатата, целува мама по косите и тръгва. Непознаваем е! Друг път би захлопнал вратата злобно, би подхвърлил, че няма да оправи света, а сега затваря тихо зад себе си и се измъква на пръсти. А мама е поставила върха на молива си на мястото, където са изпуснати стоте тона, и обяснява как трябва отново да се преоразмери всичко. Момичето кима с глава. И после казва:

— Мен не ме обичат в групата...

— Глупости! — засмива се мама, но се обръща встрани, тя не умее да лъже, и това момиче сигурно не го обичат в групата. Защото е много младо. Защото е много хубаво. Защото се стареа и го

подозират... — Така е с всички в началото. Доверието се печели трудно.

Момичето я гледа неразбиращо, после захлупва глава на масата и раменете му потръпват.

— Ако не бяхте вие...

— Щеше да бъде друг — бързо отсича мама. Без колебание.

То вдига поглед към нея, мама издържа погледа му и пак се усмихва. В хола се е вмъкнал Жорко по пижама, семейството като че ли иска да се представи цялото, не се сеща, че трябва да излезе. Момичето набързо прибира листите, пъха ги в чантата, ощипва Жорко по бузката, както се щипва малко момче, и се измъква бързо. Зад гърба му Жорко се оттегля обиден и отново надува саксофона.

— Рано е — скарва му се мама. — Ще събудиш и умрелите.

— Че лошо ли е? Започва нов ден...

— Тежък ден ще бъде — казва някак на себе си мама.

Наистина тя ще има тежък ден. Разговорът със Савов за новата, разговорът с бат Саш, а може би и с Бистра... А може би и с татко... С татко... едва ли. През отворената врата на спалнята виждам как мама се облича. Тя има спортна фигура, с дълги крайници. Никакво отпускане, никакви тлъстини. Красива е. И движенията ѝ са завършени и красиви. И всеки неин жест е завършен и красив. А усмивката ѝ, луда съм по усмивката ѝ в този намръщен свят. Ако можех като нея да се усмихвам и когато съм тъжна, и когато съм угрижена, и когато подлудявам от усилие и тревога. Не мога, преценявам трезво.

— И какво констатира? — обръща се към мен мама. — Остарявам, нали?

— Бих искала да приличам на теб... — целувам я.

— Ти ще бъдеш повече, обещавам ти, по-хубава, по-умна, по-цялостна. И по-безкомпромисна. И ще ти бъде по-трудно.

— Благодаря ти. Искаш ли да обядваме заедно?

— Да — съгласява се неочаквано. — До първи има само два дни. После няма да ти остава време.

И излиза. С Жорко сме сами в целия апартамент. Той е като побеснял, нито за миг не се разделя със саксофона си. И обикаля стаите, за да ги озвучи поред. Мъчи се да докара някаква мелодия, без ноти, по слух. И докарва нещо, джазова пиеса, която като че ли съм

слушала вече. По радиото? По телевизията? Или на концерт? Трябва да го попитам...

— Път към звездите — съобщава ми гордо. — Бих предпочел корнет или електронен орган. Съвременният джаз...

Той ми изнася цяла лекция по джаза. Откъде може да знае всичко това? Преди петдесет години саксът бил... в негърския джаз, възраждането на джаза с електронните инструменти, някакъв състав „Алегро“... после за Сбигнев, после отиде до българските изпълнители... Ще ме побърка, значи той сериозно при неговите десет години?

— Кое предпочиташ все пак — питам го. — Джаза или Космоса?

— И двете — отговаря ми нахакано. — Те не се изключват, те се допълват, само че ти не можеш да го разбереш. За теб светът е багри, светлини и сенки, а за мен — звук и полет... Две различни планети сме ние, Маичка.

Нахалник! Той нарича и мама по име, и татко по име, и бат Саш по име, и Бистра, като че ли всички сме му връстници на това десетгодишно пале. И не можеш да го хванеш на нито едно място да не знае, това ли е тя, съвременността? Увелича се от електроника, както се увелича от джаз, увелича се от литература, както и от математика, твърди, че без нито едно от тях не може да живее, само към живописиста остава безразличен. Или по-скоро към моята живопис. И не признава жените за нищо, освен мама. Мама е неговият бог. Повече от бат Саш. А за мен мама е също толкова слаба, колкото и силна. Докато бат Саш винаги е бил...

— Пусни новата плоча! — повелявам аз.

Той ме поглежда, но се подчинява, още не я е слушал. Как е издържал? Би предпочел да бъде сам, но няма как, ще ме изтърпи. Светът бил за него, звук и полет, а за мен... Той и не подозира до каква степен музиката ми влияе при рисуването, само че джазът, точно джазът...

Новата плоча ляга покорно на диска на грамофона, иглата се наглася толкова внимателно, че губя търпение, но се сдържам. Звуците ме удрят в гръб. Изпепеляват ме. Заковават ме на място. Отпускам се на дивана, опъвам крака и се унасям. Жорко е затворил очи и ме е забравил. Минава време, докато гласът ми го връща на земята, а той се сърди:

— Разбра ли нещо, глупачке? Това е най-доброто, събрано и претърпяло проверката на времето... Усети ли да те повдига над твоя рисуван имагинерен свят?

— Защо имагинерен? — готова съм да споря, той ли ще ме поучава? Хлапак с хлапак! Замервам го, с каквото ми попадне подръка. Жорко улавя ловко кибрита във въздуха. Станал е от пода, за да ми произнесе нова лекция, с която безкрайно да ме обогати. Неговият свят, моят свят, две планети, две поколения... И само девет години между тях.

Времето тече, изтекло е незабелязано, аз съм още по нощница, а Жорко се мотае по пижама. Смешен е един лектор по пижама, казвам му го.

— Отивам да си сложа фрака. Предлагам ти да те заведе на концерт.

— Веднага! — Съгласявам се без усилие. И с насмешка. — Отдавна се нуждаех някой да ме заведе.

А съм вече при мама, при разговора ѝ със Савов и бат Саш, дори при онази глезла Бистра. Възможно ли е да чака дете?

— Тя? — обръща се Жорко към мен. — Изключено!

— Не ги разбираш тия работи, господин професоре.

— Аз ли? Искаш ли да ти обясня?

Прихвам в смях. А засегнатият малък мъж, на когото всичко му е ясно, е готов за нова лекция. По въпросите на секса, на забременяванията, на ражданията, на възпитанието на подрастващите. Толкова съм изумена, че оставам почти гола пред него, с дрехите си в ръце. А той не ми обръща никакво внимание, моята голота не го смайва, нито хубостта ми, разхожда се напред и назад в раираната си пижама, без да ме вижда. Така и ще си остане по пижама, докато наближи да тръгне на кино. Или да играе с други всезнайковци на неговата възраст. Не издържам. Навличам дрехите си набързо и напускам възмутения оратор. Хлопвам вратата. Да си троши главата сам със своите проблеми на откривател. На сексолог. На джазбандист. На електроник, на биолог и кой знае още на какъв. Пред него има страшно много бъдеще. А пред мен...

Рано е за обяд. Надниквам в няколко магазина, нищо не мога да си купя от изложените по витрините съблазни. Нямам свои пари, не мога да си поискам, ще трябва да почакам да си спечеля. Ако ме бяха

приели, бе съвсем друго, сами биха ми дали, но така... Улавям се, че вървя към апартамента на Бистра, бат Саш би трябвало да не е в къщи. Стигам до външната врата и не намирам кураж да се кача горе, обръщам гръб на сградата и тръгвам обратно към мама. Обикалям института, надниквам в кафенето, няколко проектантки пият там кафето си и флиртуват с очи, търсейки красивите си отражения в огледалата. А работното време си върви!

Една ме познава, работеше по-рано в отдела на мама, и се обръща така, че да не я виждам. Не подозира, че е късно... Пък и вече не е в отдела на мама, оплакваше се, че с нея се отнесли строго. Сигурно е имало защо. Тъкмо се усамотявам на една от масичките и през вратата възбудено нахлува бат Саш, лицето му пламти цялото. Нарезжда се зад другите, наблюдавам го, без да знае, нервността му се забелязва от километър, изчаквам го да си вземе кафето и го привиквам с жест.

— И ти ли си тук?

— А къде да бъда? Ще обядваме с мама, чакам да наближи почивката.

— Какви си й ги надрънкала? Кога ще пораснеш?

— Пораснала съм. Сега остава и Бистра да порасне, а е по-голяма от мен, нали?

— Слушай, Мая, аз не съм твоя собственост.

— Нито пък нейна. Ти си си ти! И държа да останеш на самия себе си.

Страхувам се да задам единствения въпрос, който ме вълнува в момента. Бат Саш гълта бързо горещото кафе, за да се освободи бързо и от присъствието ми, от погледа ми, от още неизречените думи, искам да го задържа. Моля го за цигара. Той ме поглежда изненадано, но ми предлага от своите. Когато ми поднася запалката, надниквам в лицето му, съвсем отблизо, и не отмествам очи от неговите.

— Ще летиш ли?

— Новият ми полет е след три дни.

— Жалко! Няма да мога да те изпратя. Нито пък да те посрещна. Ще бъда на работа.

— И по-добре — не се въздържа бат Саш. — Крайно време беше да престанеш да се мъкнеш на летището.

— А Бистра ще престане ли?

— Тя е моя жена.

— Не съм забравила. Твърде често ми го припомня и тя самата.

Мълчим. Приключил с кафето, брат ми става бързо от стола и си тръгва. Иска ми се да го попитам кога ще го видя, четете ли си любимия Джек Лондон, ще дойдат ли у нас и кога. Нищо не е в състояние да го задържи, той бърза да се прибере за обяд. Който ще трябва да приготви сам и да го поднесе в леглото на малката си беззащитна жена, увита в одеялото. А трябвало да порасна аз! Май и той се нуждае от порастване.

Дванайсет без пет. Влизам в кабинета на мама, празен е. Пак ли ще я чакам? Винаги е така, когато дойда, веднъж не съм я заварила зад бюрото ѝ. Или е на заседание, или е на дирекционен съвет, или е в общата зала. При проектантите. За миг надниква Савов, значи не е в общата зала. А Савов го зная отдавна, още от времето, когато мечтаеше да стане групов и му се размина. Групов стана мама. После мама зае мястото на началник-отдела, а нейното място на групов го зае друг, по-млад и пълен с енергия неин колега. Савов преболедува тежко, толкова тежко, че повече от месец отсъствува от работа. Върна се тих и кротък, но с някакъв потаен блясък в очите. Мама не му вярваше, не му вярвах ѝ аз. И сега крои някакъв номер, но мама не е вчерашна.

— Предайте ѝ, щом дойде, да се отбие при заместник-директора.

— Ще ѝ предам — и разгръщам някакво архитектурно списание, не че нещо ме интересува, а ей така, да не гледам приведената и приплъзваща се тихо фигура.

Той пристъпва от крак на крак, не смее да се приближи, но и не бърза да излезе от кабинета на мама. Колко ли дълго е мечтал да бъде негов?

— Още ли нещо трябва да ѝ предам? — вдигам предизвикателно поглед.

— А, не, благодаря — и излиза.

По-късно предам на мама съобщението, тя почервенява, а почервенеет ли така, не е на добро. Вероятно ще чакам още дълго, запасявам се с търпение. Минава половин час, не се връща, минава още половин, прекалено е, цялата ѝ обедна почивка! Разхождам се, заглеждам се в изложените макети, дори се заплесвам в тях, изпипани са като от ръце на художник. Мама ме намира захласната.

— Оплакали са се от новата. Добре, че заместник-директорът е разбран човек. Иначе щях да напусна и аз.

Още е тъмна от прилива на кръв и зная, че би напуснала. Каквото каже, го прави. Само с татко е слаба, а би могла и с него... Би могла! Тогава нещата биха изглеждали другояче, ето тази нейна слабост не мога да преглътна. Както и сега слабостта на бат Саш...

Питам я за него, тя вдига рамене, всичко е наред, разговорът не бил чак толкова труден, колкото самата тя предполагала, явно, че... И се замисля. А замисли ли се, върви така, че до нея трябва да тичам. Още е ядосана. Още е далече от мен. При новата. При Савов. При заместник-директора. Старая се да бърбля безгрижно, за да я отвлека от мислите ѝ, да я приближа до себе си. Дълго не се поддава, после...

— Къде искаш да обядваме?

— Където ти искаш...

Тя поглежда часовника си. Някъде набързо, навярно би предложила и затова поемам инициативата, последният обяд ни е може би за осем месеца, а може би и за по-дълго... Казвам ѝ го, тя отстъпва, но пак нещо пресмята по стрелките на часовника си.

— Трябва да знаеш — говори ми, докато се настаняваме около маса в Руския клуб, — че да работиш, е нещо много по-различно от това, да учиш, истинското встъпване в живота. Ако имаш някакви проблеми, не ги спестявай, най-добрият съвет можеш да получиш в къщи...

— Вече изслушах две лекции от Жорко, и, моля те, спести ми третата... Нека като две приятелки съвсем безгрижно се отдадем на гастрономическите удоволствия. Току-що сме се запознали, имаме да си казваме хиляди неща...

Мама приема играта ми, този един час трябва да бъде само наш. Никакви нови, Савовци и... всякакви.

— Разкажи ми за първата си любов — моля я.

— Баща ти — отвърща тя кратко.

— А за втората?

— Баща ти.

Повдигам недоумяващо рамене.

— Кажи ми, поне веднъж не си ли помисляла за някой друг, та ти си имала случаи да се разочароваш от него, да го напуснеш, да го разлюбиш най-малкото.

— Никога.

— Това фамилна черта ли е? И предава ли се по наследство?

Мама се смее, има невероятно красив смях, в гърлото ѝ се раждат звуци като при водопад, смехът ѝ бълбука, свети, искри, залива с блясък света. И той става по-хубав, наситен с повече багри, с повече полусенки и тонове, като измит след дъжд, чист и бляскав, цветният спектър не е от седем цвята.

— Ако мислиш за брат си, тревогата ти е напразна. Той обича Бистра, но няма да отстъпи. И рискът от човека до теб, както си му го казала, се крие в самия човек, ако той не се поддаде...

— Но това става незабелязано, мамо! Отбиваш един удар, тактиката се сменя, отбиваш и втория, тактиката се сменя отново, това е... това е... като брега и морето, скалата нали отбива вълните, но те се връщат... Как се получават пясъчните ивици? Всеки ден по малко, но постоянно, докато... — задъхвам се от думи, задавам се от думи и от страха си за бат Саш.

— Брат ти много иска да има дете.

— И Бистра го знае. А как би могла тя да му го роди, след като нито за ден не е прекъснала своите хапчета? Нито за ден, вярвай ми... Тя толкова се страхува от всяка болка, тя лъже съзнателно, изградена изцяло от инстинкта за самосъхранение...

— Ако това е така, той ще го разбере...

— Ще бъде ужасно за него. И освен това бат Саш бе вече отстъпил, защо взе тази отпуска, която сега прекъсва? Бистра ще намери как да го накаже.

— Важното е, че след два дни той ще лети отново... Сам бе стигнал до това решение, каза ми го, преди да започна да го убеждавам...

От нашия разговор на две безгрижни приятелки не излиза нищо. След като се разделяме, отивам на кино, гледам някакъв тъп филм, след който се прибирам в празния и спокоен наш дом. Рано е за татко, за Жорко, който е... кой знае къде, може да бъде навсякъде, за мама, която след работа има партийно събрание. Какво да правя? Не ми се рисува, изваждам дрехите си и започвам да умувам с кои от тях да се явя на работа. И ще направя добро впечатление. Чакам вече с нетърпение този ден, омръзна ми да се шляя безделно. Времето минава бавно, щом не е наситено със задължения. А аз съм свикнала с тях,

осем часа на ден училище, два часа скици по пазара или гарата, други два прехвърляне на учебниците, срещи с приятелки, които вече са на работа и нямат време за мен, уроците в курсовете... Ритъмът е сменен. Ритъмът е друг, а аз още не съм влязла в него. След голямото напрежение по приемните изпити и онова болезнено, отчаяно и безкрайно чакане на резултатите времето се влачи като костенурка, все се чудя с какво да го изпълня. Подреждам стаята ни с Жорко, книгите, плочите, новия саксофон закачвам на стената до китарата му, той привлича целия блясък на залязващото слънце. А още какво? Пускам новата плоча, лягам на дивана и слушам със затворени очи. В замъгления ми от звуци мозък се раждат картини, бих могла да направя една в синя гама, в синьо и бяло и да я нарека „Танцът на звездите“. И да я подаря на Жорко, той много ще ѝ се радва. А на бат Саш от първата заплата ще купя... какво? На Бистра един биберон и комплект пелени, да събудя и други инстинкти у нея, на мама — най-хубавото, което може да се купи с пари, но такова няма... А на татко? Ох, колко е трудно да избираш подаръци за мъже!

Слагам триножника, имам готова рамка с платно, поставям я на статива и се залавям за работа. В синьо и бяло, добре... Пускам отново плочата, тя ме поема в синкопите си, върти ме, върти, четката не се движи от пръстите ми, четката е самостоятелна, знае си работата, справя се възхитително леко. Неочаквано е притъмняло, силно намалялата светлина ме принуждава да прекъсна. До утре, чак до утре... безкрайно дълго! Обръщам картината така, че дори любопитните очи на Жорко да не я видят, докато не я завърша, върху нея ще работя и утре, и другиден, а може би и до самото ми постъпване? Тъкмо измивам ръцете си, и пристига татко. Пръв? Целувам го.

— От колко години не си се прибирал толкова рано?

— Грешка ли е? — смее се той.

Казвам му, че мама е на партийно събрание и че ние тримата бихме могли да отидем някъде. Не ми се е случвало от времето, когато бях на седем години. Но прибралият се Жорко отказва, имал си нещо уговорено. От предния ден. Добре, с татко ще бъдем като любовна двойка. Ще вечеряме. Ще танцуваме. Ще си приказваме. За какво ли? И ще се получи ли разговор? Ето с мама не се получи. Ще направя опита.

Започваме с изпълняване на желанията. Моите. Коктейл от раци? Чудесно! Бяло вино? Чудесно. Медальон? Разбира се. Така натезавам от ядене, че когато засвирва оркестърът, ми се иска да се отпусна назад и само да слушам.

— Оттук нататък започват моите желания — казва татко.

— Разбира се.

На първия блус забелязвам, че всички ни гледат с любопитство. Елегантните четиридесетгодишни жени се мръщят, чета неодобрение и укор в погледите им. Ето че ни приеха за любовници. Смея се. Скланям глава на рамото на татко.

— Каж ми, че с мен ти е най-хубаво!

— Искаш да те лъжа ли?

Когато сядаме, аз му разказвам за нашия разговор с мама. За първата любов, за втората, за вечната. И го наблюдавам внимателно. Татко се е отпуснал доволно назад, татко се усмихва.

— Ти би ли ми отговорил по същия начин?

— Искаш да те лъжа ли? — повтаря въпроса си. — Един мъж винаги се нуждае и от...

Слагам длан на устните му, няма да му позволя да ми развали единствената вечер с него, но настроението ми помръква и той го забелязва. Един мъж се нуждае и от разнообразие, би казал, а аз бих му отвърнала, един мъж се нуждае от любовта на една-единствена жена, на която да вярва до смърт. И той е щастливец, единственият щастливец, когото познавам. Татко запалва цигара и не откъсва очи от мен, сваля ръката ми и я задържа в своята. От съседната маса ни заливат вълни от укор и неодобрение. Смуцавам се.

— С майка ти ми е било винаги най-хубаво...

— А не си ли помислял, че за верността се заплаща с вяност, че за предаността се заплаща с преданост, че...

— Говорила ли си с майка ти за Сашо?

Той сменя темата, винаги е постъпвал така, когато разговорът се насочи срещу него, той просто сменя темата. Разказвам му с няколко думи за срещата на мама с бат Саш, татко въздъхва с облекчение.

— Не бих искал Сашо да се промени.

— И аз не бих искала Бистра да го смачка, както ти... — млъквам навреме, татко разбира какво съм искала да кажа и се заглежда встрани. От една маса му кимва младо момиче с разголен

блестящ гръб, той отвърща на поздрава с почти незабележима усмивка, настроението ми се изпарява съвсем, заглеждам се в седналите до момичето, все млади, шумни хора, някъде около тридесетте, събрани да празнуват нещо свое. Един от мъжете, красив и с тъмен загадъчен поглед, не откъсва очите си от мен, някаква искра прескача между нас, пламвам цялата. Баща ми си обяснява по друг начин моето изчервяване, и започва да обяснява нещо, дълго, обстоятелствено, като че ли се оправдава, нищо не чувам от думите му. Кани ме на танц, в танца ние почти се сблъскваме с въпросната двойка. Дъщеря ми, представя ме на момичето в паузата, прекрасна е, кимва момичето, а мъжът продължава да не откъсва погледа си от мен и оная искра, синьо-бялата, като че ли измъкната от собствената ми картина, ни свързва във волтова дъга. В следващия танц кавалерите са разменени, а аз непохватно местя крака в ритъма. Близостта на непознатия, лекото ухание на мъжкия одеколон, горещият дъх на рамото ми, допирът на пръстите — всичко ме изкарва от равновесие. Почти губя съзнание. На въпросите отговарям някак автоматично, с точност и подчинение. Ще се видим ли пак? Да? Кога? Утре... Не сгреших ли, защо така внезапно и леко, какво става с мен? Нали знаех от приятелките си, че играта има правила, ходове, приближавания, отдръпвания, че едно момиче не бива да казва така изведнъж да, че желанието си трябва да облече в отказ, в загадъчност, в недомлъвка? Къде? Мълча. Може би отново тук? Не, не... Поглеждам към баща ми, той нещо си говори с момичето и двамата се смеят непринудено. Тя му е колежка, отговаря ми непознатият, но аз съм очаквала да чуя друго, той разбира без въпрос и допълва, а на мен ми е съученичка, от време на време се виждаме, от деца сме добри приятели. Всички заедно. Един път в месеца се събираме, за да не се разпилеем, да не се изгубим в този живот, да съхраним най-красивото, детството, юношеството, първото измерение. Само приятели ли, питам невярваща, а той прихва в смях и кимва, да, да. Къде ще се видим утре? Не е забравил, че не съм отговорила, а танцът свършва...

Казвам някакъв час и някакво място, в което после не съм сигурна, нито в часа, нито в мястото, беше като насън. И така на следващия ден се озовавам някъде другаде, където никой не ме чака. Наистина е било сън. Или съм си го измислила. Завършила картината си, аз все още живея в синьо-бялото ѝ излъчване и светът е някак син и

бял, за да се превърне внезапно в черен след петнадесетина минути чакане. Прибирам се в къщи с отмалели колене, а телефонът звъни и в слушалката един топъл мъжки глас ме пита, забравила ли съм за нашата среща? Къде ме чакахте, той назовава мястото и аз се размивам с облекчение. Елате, моли ме гласът, но на мен вече никъде не ми се ходи. Имам още един цял свободен ден, искате ли да го прекараме заедно? Утре? Гласът отсреща замълчава, а аз тръпна, пак наруших правилата, пак... Ще приеме ли, или ще отхвърли предложението ми? Ще приеме? Ще отхвърли? Ще приеме. Ще отхвърли... Колебанието е кратко, добре, ще се обадя в службата за утре, ще си взема един ден отпуск, ще избягам, ако не ме пуснат... Чудесно, казвам, и бързам да затворя, а не сме се разбрали за нищо и телефонът отново звъни. Ще дойда пред вас да ви взема в десет, за да няма никакво разминаване. Знаете ли къде? Зная.

Вечерта е хубава като приказка, поставям новата си картина над леглото на Жорко, още със завръщането си той сяда пред нея, направо на мокета, и дълго я съзерцава. Вмъкнала се тихо, чакам присъдата му. Жорко скача и ме целува по страната, ти си разбирала и от Космос, Маичка. Нима е възможно? Четвъртото измерение не е за жени.

— Че как не, след като живея с теб в една стая!

Мама приготвя вечерята, Жорко отива да ѝ помага, татко влиза при мен и също съсредоточено разглежда новата ми картина. А досега не се е интересувал от картините ми и той, какво става и с него? Душата ми пее, някъде надалеч са останали всички семейни проблеми, а и като че ли всички вървят на добре. Татко втора вечер се прибира рано, Жорко ме оценява за първи път, бат Саш ще лети утре, мама си тананика в кухнята.

— Още веднъж се убеждавам, че си много талантлива, Мая — казва тихо баща ми, — няма да ти бъде никак лесно. И с твоя характер...

— Зная — обгръщам го с ръце откъм гърба. — Зная. И не искам да ми е лесно.

— Ще ти бъде по-трудно, отколкото сама очакваш — продължава татко. — И помни, заради никого, заради никого — набляга отново — не прави компромиси, изкуството не ги понася...

Какво става с него, пак се питам. И какво става с мен? Готова съм да поема тежкия си кръст, казвам му го, заедно сядаме около масата, за

първи път от много време се събираме четиримата на вечеря. Мама въздъхва и поглежда към мястото, където някога седяше бат Саш. И ние поглеждаме натам.

— Тревожа се...

— Недей! — слага татко ръка върху нейната. — Той не е дете.

После гледаме телевизия, после си лягаме, разделили се по стаите си, после — не мога да мигна цялата нощ. И идва най-сетне сутринта. Дълго се задържам пред огледалото, дълго се надвесвам от прозореца, дълго чакам да стане десет и чуя клаксона на колата. Махвам с ръка отгоре, тичам по стълбите, вмъквам се през отворената врата на жигулката, а Емил я затваря внимателно.

— А сега накъде?

Иска ми се да кажа, накъдето решиш, но само се поглеждаме и колата поема пътя към „Щастливеца“. Есен е, цялата земя е натежала от мъдрост, листата на дърветата преливат от златножълто в огненочервено, целият свят е багри, толкова много цветове, толкова хармония, една ръка ме стяга за гърлото. Плаче ми се. Плаче ми се от красотата. От щастие. Преглъщам с мъка, мога да се разплача наистина, не знаех, че от щастие може да се плаче.

Емил ме гледа с разбиране. Разкажи ми за себе си. Разкажи ми ти нещо. Та аз нищо не знам за тебе. И аз също, а ми се струва, че се познаваме от години. Говори той, говоря аз, говори той, говоря аз, неговото детство прилича на моето, моята младост прилича на неговата, завършил е архитектура, три години е кандидатствувал, а при нас някои кандидатствуват и по седем, и по десет, и по петнайсет пъти, казвам, първия път не успях. Догодина, усмихва се, нищо не отвърщам, готова съм да се боря, да не се предам. И така трябва, трудностите каляват характера. Щампа. Не винаги, не се съгласява. Не винаги, повтаря, но тогава някъде и нещо не е било както трябва. И така през целия ден. Тръгваме като непознати, прибираме се, научили всичко един за друг. И обещаваха си нова среща.

А на следващия ден — лашкането във влака, запознанството ми с новите ми колежки, въвеждането ми в новата работа. Никой не ми задава въпроси, мразя любопитството. Никой не изпада в недоумение защо постъпвам при тях, след като бих могла... Мразя и недоумението. Никой не ме заглежда повече, за да ме прецени. Мразя и преценките. Във въздуха има спокойствие. В помещението е тихо, разговорите са

приглушени и почти липсват. Получавам от всяко лице по една усмивка, на която отвърщам с усмивка. Това се нарича запознанство. Ще имам време да науча имената, съдбите, слабостите и качествата на момичетата около мен. Да завържа приятелства. И в никакъв случай да спечеля врагове... В никакъв случай.

— Това е твоята маса — завежда ме до нея Кремена, заговорила ми веднага на ти. И защо не, тя не е кой знае колко по-голяма от мен и веднага ме предразполага към себе си. — Мисля, че при твоето образование не се нуждаеш от инструкции.

— Благодаря за доверието, ще го оправдая. Всичко е ново, непознато. Лицата, разговорите, купчината съдове, които получавам. Само онова, което ще правя, се повтаря, повтаря, повтаря, ще мога ли да свикна с повторението? Един път, десет пъти, хиляди пъти, колко хиляди пъти? А винаги съм мразила повторението. Бояла съм се от него. Както от навика, те толкова си приличат. Повторението и навикът. И съм бягала от тях. А сега? Един път, десет пъти, хиляда пъти, колко хиляди пъти? Не се страхувай, успокоява ме Кремена, утре ще бъде по-различно... Но пак ще се повтаря, нали? Хиляди и хиляди пъти... Ако си толкова добра, колкото трябва да бъдеш с тая диплома, усмихва се, след няколко дни ще получаваш само уникатите... И се връща при своята маса, оставила пред мен най-сложните образци, но и те са така опростени, така изчистени, че не зная... До края на работното време пръстите ми се схващат от стискането на четката, дали не беше по-добре да постъпя в института при мама, или при татко? Не сбърках ли? Кремена разглежда готовите рисунки. Чудесни са, хвали ме тя и се усмихва. Първият ден винаги е труден, няма да бъде все така, ще видиш. Няма причини да не ѝ вярвам, лицето ѝ вдъхва веднага доверие. Мия дълго изцапаните си пръсти и я разглеждам в огледалото, бих могла да я нарисувам. Казвам ѝ го. Защо мен, изненадва се тя, не съм нито толкова млада, нито толкова хубава. Ако искаш да рисуваш някого, това е Катя. Оглежда се, за да ми я покаже, не я открива с поглед. Не бърза да си тръгне, последни сме. Боите се махат трудно, четката избелва пръстите ми.

Пред портала ме чака Емил с колата си.

— Ще ме разглезиш — казвам му — ще се умориш да идваш всеки ден или някой ден просто няма да можеш да дойдеш и аз ще се почувствувам изоставена.

Той не се съгласява. Разпитва ме как е минал първият ден. Най-тежкия. Показвам му дясната си ръка, която трудно и с болка свива пръстите. Не ми казва нищо, усмихва се. По-късно добавя:

— Би могла да си намериш и нещо по-леко, нали? Както и съвсем близо. В центъра на София. Зная едно място, където...

Ако се поддам от първия ден, това ще прилича на предателство. Към самата мен, която направих избора си, към момичетата, които още не познавах, към Кремена. И най-вече щях да тръгна по пътя на най-малкото съпротивление, а точно това не бях искала. Опитвам се да обясня. Емил продължава да се усмихва.

— Не се ли умориш ти, няма да се уморя и аз.

Разбираме се без думи. Вечерта може да бъде наша. Но умората се е настанила не само в пръстите ми, той я усеща. Прием набързо кафе и се разделяме пред нашия вход.

Няма ли да ме поканиш горе? С баща ти вече се познаваме. Искане ми се да се запозная и с майка ти, ти ми разказва за нея с такава любов...

Не се колебая, качваме се. Всичко е като насън. По дяволите всякакви правила! Защо трябва да казвам не искам, когато искам? Или да казвам искам, когато не искам? Майка се е върнала. Няма нищо чудно, часът минава седем. И Жорко е в къщи. И татко. Мама подава ръката си с дълги красиви пръсти, Емил я задържа в своята, с татко само си кимват с глава. Жорко обикаля около непознатия и стеснява кръговете. Чака реда си на най-малък, Емил му харесва. И очите му откровено го казват.

— Ти обичаш ли джаз?

— Обичам — смее се Емил.

— А как си с космонавтите?

— На ти като тебе — Емил грабва малкия мъж и го поставя в коленете си. Жорко се измъква обидено.

— Не съм малък. И ако държиш да бъдем приятели...

— Държа — смее се неудържимо Емил.

После се умълчаваме, настанява се официална неловкост. Мама разчупва леда, съобщава тържествено, че в чест на моя първи работен ден е приготвила разкошна вечеря.

— Ще се справим и с нея — потегля Жорко към кухнята, уловил ръката на Емил.

— Ще изчакаме и Бистра — връща ги мама, а на мен лицето ми помръква, Емил ме пита тихо, открил промяната, която е тази Бистра. Тъкмо се готвя да отворя уста и Жорко ме изпреварва, снаха ни, те с нея хич... — Жорко! — предупреждава го мама да млъкне. И го праща сам към кухнята. — Сложи още един прибор. За госта.

Бистра се бави. Докато я чакаме, татко спасява положението с бутилка уиски. Пак в моя чест. Нося лед, той го разпределя в чашите. Прием с погледи, насочени в Емил, усещам го как започва да се изпотява. Сам поиска, нали? Въпросите са насочени към него, къде работи, откога, кои са родителите му, какво работят те, напомнят за следствие, за разпит. Емил продължава да се изпотява и челото му лъсва от малки капчици. Телефонът звъни, скачам към него.

— Бистра е — подавам слушалката на мама и се заслушвам в разговора им. Разбирам, че тя няма да дойде, че се чувства зле, че мама се тревожи, настоява да прескочи до нея, а Бистра отказва и отстоява отказа си с упоритост, неприсъща за характера ѝ.

Тази работа не ми харесва.

А вечерята е наистина разкошна, мама умее от нищо да направи нещо. И да създава празници у дома. Татко я хвали, Емил също, Жорко няма време за хвалби, аз наблюдавам всичко, пръстите ми на няколко пъти изпускат ножа, мама ме стрелва неспокойно.

— Умори ли се днес?

Кимам с глава, а тя се усмихва, хлябът не се печели леко.

Когато изпращам Емил до вратата след филма по телевизията, той ме целува още по-нежно и иска да ми каже нещо. Не ми го казва. И съм му благодарна.

На другия ден ме чака, по същото време, на същото място. А моите пръсти ме болят повече от вчера. Кремена е бинтовала ръката ми, така че да бъдат изправени. И ми поръчва да не стискам толкова силно четката, тя се държи леко, гладката повърхност на порцелана търпи и поправки, всяка линия може да се изтрие и повтори. И някои от момичетата ми дават същия съвет. Опитвах, наистина беше по-добре. Емил се смее.

— Майсторът умира от инструмента си, стара народна мъдрост. Неизбежно.

— Да — засмивам се и аз. Но изведнъж млъквам, сещам се за бат Саш, имам нужда да говоря за него, поглеждам към Емил и споделям

тревогата си, той ме слуша внимателно. И неочаквано повтаря думите на мама:

— Рискът от човека до теб не се крие в близостта му и във влиянието му, а в това, доколко самият ти ще се поддадеш... Започнеш ли с отстъпка, така ще върви. И промяната е неминуема.

— Зная.

— Откъде би могла да знаеш? — пита Емил. И понеже не му отговарям, допълва: — Ти обичаш много брат си, нали?

— Много. Единственият, който не е правил компромиси. Заради никого. Дори заради Бистра.

— Но се боиш, че може да започне да ги прави?

Гледам го, наистина се боя и страхът ми се изписва на лицето. Емил изтрива моя страх с длан:

— А нима майка ти е правила компромиси? Тя изглежда много твърда...

— Да, правила е. Заради татко. Само за татко. И затова се боя за бат Саш...

Казвам му, че утре бат Саш се връща, някъде около пет и половина самолетът му трябва да се приземи на летището. И ти искаш да го посрещнеш? Ще отидем, нужно е да излезеш десетина минути по-рано от работа, аз ще те чакам. Благодаря му, как точно открива всяко мое желание. Но там ще бъде и Бистра...

— Брат ти е единственият човек от твоето семейство, когото още не познавам. Най-важният за теб.

Емил се замисля, потънал дълбоко в себе си. Неочаквано вдига лице към мен. Гледа ме. Усмивва се. Погалва ме.

— Обещавам ти — никога няма, да поискам от теб какъвто и да било компромис. И за ония мои думи извинявай. Щом ти харесва в „Изида“, не се мести, осем месеца някак ще издържим.

— Няма ли да ти омръзне да идваш всеки ден? — Щом на теб не ти омръзва?

На другия ден сме на летището точно в пет и половина. Влизаме в залата точно в пет и половина. Чуваме шум от моторите на приземяващия се самолет точно в пет и половина. Оглеждам се бързо, не виждам никъде Бистра. Не мога да повярвам, обхождам внимателно залата, гледам и по пейките, от нея няма и следа. Набирам телефонния автомат, чувам сигнала, после изнемощелият ѝ, много променен глас

едва отронва в слушалката мекото ѝ алтово ало. Затварям, тя си е в къщи. И се прави на болна, бат Саш ще има тревожна вечер. Изпъшквам. Отново ще бъде притиснат до стената — да избира. Ако има какво да избира. Преливам от ярост, трябва да я потуля в себе си, за да се върна до Емил. Защо, нека ме види такава, каквато съм... Той веднага открива яростта в жестовете ми, в смущението ми, в променения ми израз. А остават минути до влизането на бат Саш в залата.

— Бистра се е направила на болна. Горкият ми брат...

— Защо мислиш, че се прави?

— Още не зная, но съм убедена.

Виждам го на вратата силен, хубав, висок, с усмивка на лицето и твърдо убеден, че го чакаме. Въпреки предупрежденията му. Не ме забелязва изведнъж. Оглежда неповярвал залата, усмивката му се прибира бавно, опитва се отново да изгрее, погледът му блуждае между пътници и посрещачи. Усмивката му е наполовина. Усмивката му я няма, когато ме вижда ѝ тръгва към мен, но присъствието на Емил забавя крачките му. И погледът му тежи от въпроси:

— Сама ли си?

Как да съм сама, запознавам ги. Нетърпението, изписано, на лицето му, е толкова силно, че Емил му предлага да го закараме до тях. Бат Саш приема и се вмъква светкавично в колата. Поглежда към Емил и набрал смелост, през рамото му го пита, може ли той да кара. Сменят местата си. Гледам ще трепне ли профилът на Емил от невероятната скорост на бат Саш. Емил се усмихва, отпуснал се леко назад на задната седалка. И той обича големите скорости. Извъръща се към мен и улавя ръката ми, не се страхуваш, нали, казва жестът му. И още, брат ти е великолепен.

Бат Саш е видял всичко в огледалцето.

— Тя е луда по скоростите усмихва се отново и аз разбирам, че полетът му е бил успешен, че онова треперене на ръцете е преминало, че неговият страх от неовладяването на машината е забравен. Останал е само страхът му за Бистра, който го гони по шосето и го кара да надмине себе си, никога не сме се прибирали с такава бързина. Пред вратата Емил застава на мястото си зад волана. И аз се премествам до него.

— Защо не се качите? — кани ни бат Саш. — По едно кафе?

Споглеждаме се, нещо в бат Саш се е променило, и Емил забелязва. Той се страхува да се качи сам, не иска да бъде сам горе. Бои се от сълзите на Бистра, от упреците ѝ, от изречените и неизречените, от слабостта ѝ, която ще го потопи като в мъгла и в нея може да се загуби. Емил разбира, както разбирам и аз! Тръгваме подире му. Той взема стъпалата по три наведнъж и едва го догонваме. Поемаме си дъх пред вратата, а ключът на бат Саш трепери в пръстите му. Не улучва дълго ключалката. Емил се намръщва, взема ключа от него и отваря. Пропуска го пръв, после и мен, влиза последен.

Бат Саш се е втурнал в хола, коленичил е пред дивана, на който, обвита отвсякъде с одеяло, тъжно и безпомощно се усмихва Бистра с бледото си кукленско лице. Сложила е много фон дьо тен от онзи, най-белия, и кожата ѝ изглежда без капчица кръв, мисля си, застанала на прага, а над рамото си усещам дъха на Емил.

— Какво ти е, миличко? — обсипва с целувки лицето ѝ бат Саш. И изгаря от тревога.

— Аз... аз... аз... — тя набира бавно сила, преглъща на няколко пъти, удължава паузите, за да изостри докрай напрежението, и изведнъж изтърсва най-голямата лъжа: — загубих детето!

Усещам прилива на яростта, тя ме задушава, вече не владее себе си. Бистра е нанесла удара си точно в сърцето на бат Саш и очаквам той да рухне върху мокета, прелял от вина, от угризения, от тежестта на собствената си съвест. Трябва да го спася. Думите ѝ са казали повече, всичко, аз те молах да не летиш, аз се страхувах, ти все пак полетя и ето... ето... сега сме нещастни и двамата. Бат Саш я е прегърнал здраво, държи се за нея или държи нея, той е като зашеметен, не мога да разбера... Бистра не ме е видяла, иначе щеше да изчака моето излизане от дома ѝ. Пристъпвам. Като в транс. Не ме интересува какво ще стане, какви последствия ще настъпят след думите ми.

— Лъже! — извиквам високо и ги стряскам и двамата, те се обръщат изумени към мен. — Лъже!

Няма да ѝ дам време на Бистра да се опомни, ще стигна докрай. Тръгвам бързо към спалнята, тя разбира, измъква се от бат Саш с енергия, която никой не подозира в нея, но аз съм по-бързата, изтеглям чекмеджето, в което съм я виждала да крие хапчетата, измъквам празните опаковки, измъквам и пълните, старателно надписани по

месеци, захвърлям ги в краката на коленичилият бат Саш, замръзнал или вкаменен от отчаяние, изумление, болка.

— С тях никоя жена още не е забременяла. Аз я виждах как ги пие, ден след ден... Докато те лъжеше, че...

Не издържам. Отпускам се в първия фотьойл. И моите колени са се разтреперили. И аз се страхувам. Страхувам се за бат Саш. Пред очите ми е причерняло. Усещам разтичането на сенки, плач пълни слухата ми, думи, вик някакъв, виждам лицето на Емил, пребелило и разтревожено, над моето, пръстите му стискат чаша вода, той я приближава до устните ми.

— Пий! Пий!

Отпивам. Разлюляната земя забавя движението си, силните трусове отстъпват пред по-слаби, като че ли съм преживяла земетръс. И не само аз. Бат Саш изглежда по-бял от гипсова маска, лицето му се е втвърдило. Затварям очи. Не бих издържала, ако преглътне и сега. Ако преглътне и сега, с него е свършено. И с моето доверие в него. И с доверието на Жорко. И на мама. И на татко, който е искал да бъде като бат Саш и е разбрал, че няма силата да бъде. Но докато бат Саш е такъв, какъвто е бил само допреди миг, ние всички ще се държим за него и той ще е нашето упование. Ще се побъркам. Побърквам се.

— По-добре ли ти е? — пита Емил.

Оглеждам се, предметите са стабилни. Бат Саш не е вече в хола. Бистра не е в хола, само диванът пази очертанията на гъвкавото й тяло.

— Ако ти е по-добре, да си тръгваме — предлага Емил.

— Като престъпници ли? — питам тихо.

— Не, не — шепне той, — все някой трябваше да му отвори очите. Тя си призна... Сега трябва да бъдат сами. Да тръгваме!

Той ми помага да се изправя, безпрепятствено напускаме апартамента, никой не ни спира, слизаме бавно по стълбите, а зад нас е настъпила огромна тишина, от която може да се очаква всичко. Помирение. Разрив. Пълно отстъпване. Или окончателно скъсване.

Стъпвам на тротоара, краката ми са меки, каучукови и се огъват. В колата се отпусам пребитата, боли ме тялото, главата. Емил кара към дома. Стигаме бързо, отново силната му ръка ме подкрепя по стълбите и изведнъж ме осенява още някаква мисъл, като светкавица прерязва съзнанието ми. Може би сега и за мен се решава всичко, този човек, който ме подкрепя така внимателно по стълбите, щом ме предаде в

ръцете на мама, може и да си отиде. Завинаги. Облягам се на рамото му поемам мириса на дрехата му за последен път. Та аз почти не го познавам, зная за него само онова, което сам ми е казал за себе си. И в този миг ще се реши само след няколко крачки, ще остане ли при мен, или ще си отиде. Завинаги. А не искам, не искам...

Мама отваря, преди да сме позвънили, тя е чула мотора на колата. Изплашва се за мен, кани Емил, той се колебае миг-два, после влиза. Отдъхвам си, макар че е рано да си отдъхна. Татко е пребелял, всички изглеждат по-бели от обикновено, в театър с маски ли съм, чувството си за цвят ли съм загубила, или съм предизвикала такава голяма тревога? Емил сяда на фотьойла до мен, гали лицето ми, пръстите му са загрижени, топли, свои. Притискам устни до дланта му, мълчаливо му благодаря, чувам гласа на татко, който вика лекаря, мама тича, Жорко е притихнал в един ъгъл. Със саксофона в ръце.

Лекарят казва само две думи:

— Силен шок.

Трябва да ме оставят на спокойствие. Спускат пердетата, мама наглася настолната лампа, така, че оставам извън светлинната ѝ завеса, вика Емил оттатък, той пак се колебае.

— Ще се върна — казва ми. Само за минутка.

Останала сама, не мога да понеса самотата. Идва ми да крещя, да хапя устни. Прегризвам със зъби вика, и следващия, и по-следващия. Колко време е минало, не мога да преценя, най-добре е да не мисля за времето. И да приема нещата такива, каквито бъдат. Но зная, че ако има промяна, и аз ще се променя неузнаваемо. И ще заживея като друг човек. Лъжлив и ненужен. Изплашен и съобразяващ се с всичко и всички. Изобщо ще се превърна в едно от ония нищожества, които винаги съм презирала. За да почна да презирам и себе си.

Емил се връща, сяда отново до мен, а аз съм се скрила навътре, навътре, навътре. В едно тяло, което е само болка. Още е рано, още не зная каква ще се изправя от този диван. И мама влиза в хола. Лежа със затворени очи, през клепките си следя всяко нейно движение. Тя е неспокойна, движи се тихо между дивана и прозореца, все поглежда навън. Чака. Още е рано, още е рано...

— Колко е часът?

— Седем и половина. Искаш ли нещо? — пита загрижен Емил.

— Още е рано — добавя мама с променен глас.

И тя знае, че е рано за бат Саш. И тя знае онова, което зная аз, че през този час или малко повече от час ще се реши не само съдбата на бат Саш, а съдбите на всички ни. И ако бат Саш се поддаде, най-хубавото от нашия дом ще си отиде. Емил е направил избора си, мога да му вярвам. Но един кумир още от детството трудно се заменя с друг, почти не познавам Емил, а бат Саш го зная от рождението си. И всичките ми дни досега са били свързани с него, с честността му, с упорството му, с идеализма му, с любовта му... Страх ме е, страх ме е! Много ме е страх! И се свивам още по-вътре в себе си, превръщам се и аз в малко, изплашено дете, загубило се в огромния свят.

— Да пусна ли някоя плоча? — предлага Жорко. — Музиката успокоява. И настройва философски.

— Не, моля те — обажда се тихо и настойчиво мама.

Бих предпочела да има музика, ако не очаквахме огромната тишина около нас да се наруши от стъпките на бат Саш.

— Осем без петнайсет. И престани да питаш! — строго казва мама.

— Искате ли да изиграем един шах? — предлага татко на Емил.

Разбирам, и неговите нерви не издържат. Ако бат Саш се поддаде, и на татко няма да му е никак лесно.

Трябва да се направи нещо — обажда се Жорко.

— Мълчи! — срязва го и него мама.

Времето... най-големият ни враг, или най-големият ни приятел, не зная. Ужасно е да чакаш. Може би няма нищо по-трудно от това, да чакаш. Когато се решава животът на твой близък. Когато се решава собственият ти живот. Собственото ти верую. Не издържам. Пуснете поне телевизора, примолвам се.

Някой натиска копчето. Новини. По света стават земетресения, цяла Южна Италия е в развалини. Виждам лицата на мъжете спасители. Светът се въоръжава, водят се усилено преговори за мир, мирът се провокира от бизнеса, от петрола, от печалбата, бият се в Израел, в Ливан, в Иран, в Ирак, някъде се сменят президенти, някъде се разменят заложници. Светът е неустойчив и несигурен. Светът е заплашен, както моят малък свят. Виждам лицето на коментатора, заслушвам се в думите му, пълни с оптимизъм. Защото светът е и защитен...

— Пред нас спира такси — съобщава мама и залепва лице до стъклото.

Всички скачат към прозореца. И аз самата. Гледам над Жорко. Коментаторът зад гърба ми продължава с уверен, изпълнен със сила глас. Татко пали цигара, изпуска изгасналата клечка на пода, Емил е сложил ръка на рамото ми. Ние мълчим, коментаторът зад гърба ми продължава... „Преговорите в...“

Слиза шофьорът пръв, после... бат Саш, той поглежда нагоре към затъмнените стъкла на прозореца, но не тръгва, шофьорът е отишъл към багажника, и бат Саш тръгва към багажника. На тротоара поставя внимателно голям и тежък куфар, едва го отмества. След него още един, и още един... Бат Саш плаща. Мама излиза на балкона, Жорко и татко хукват към стълбите, аз се обръщам, главата ми потъва в рамото на Емил и се разплаквам така, както не съм плакала от ония детски уязвими години, когато всеки допир с действителността носеше болка. Ако бях вярваща, бих се молила. А сега само се притискам в силното топло рамо на Емил, дала воля на сълзите си с огромното облекчение на пречистването.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.